

ЕЗИКОВА КУЛТУРА

НАЧИНИ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЧИСЛИТЕЛНИТЕ РЕДНИ ИМЕНА С ЦИФРИ

ВЛАДКО МУРДАРОВ

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. Л. АНДРЕЙЧИН“ ПРИ БАН
balgarskiezik@mail.bg

Съществува голямо колебание при представянето на числителните редни имена с цифри. Това налага да бъдат обобщени и ясно формулирани правилата при тази процедура.

1. Числителните редни имена се представят с римски цифри, като след тях не се пише точка и не се добавя част от дума дори и когато са членувани, напр.

*Луи XIV,
Йоан Павел II,
XIV век,
XXI век.*

Днес този начин на представяне се оценява като остарял, но продължава да се прилага и не е грешен.

2. Числителните редни имена се представят с арабски цифри, като след тях се пише точка. Напр.

*12. клас,
91. НЕГ,
125. СОУ.*

В този случай не е необходимо специално да се отбелязва членуването им.

Този начин е относително нов и е зает от правописните системи на други езици. Все още не се е наложил категорично. Днес се предпочита той да бъде прилаган напр. при писане на вековете – *21. век*, като така измества употребата на римски цифри.

3. Числителните редни имена се представят с арабски цифри, като след малко тире се пишат части от края на думите. Частите от думите може да бъдат различни.

*1-ви, 1-вият; 1-ва, 1-вата; 1-во, 1-вото; 1-ви, 1-вите,
2-ри, 2-рият; 2-ра, 2-рата; 2-ро, 2-рото; 2-ри, 2-рите,
3-ти, 3-тият; 3-та, 3-тата; 3-то, 3-тото; 3-ти, 3-тите,
4-ти, 4-тият; 4-та, 4-тата; 4-то, 4-тото; 4-ти, 4-тите,
5-и, 5-ият; 5-а, 5-ата; 5-о, 5-ото; 5-и, 5-ите,
6-и, 6-ият; 6-а, 6-ата; 6-о, 6-ото; 6-и, 6-ите,
7-и, 7-ият; 7-а, 7-ата; 7-о, 7-ото; 7-и, 7-ите,
8-и, 8-ият; 8-а, 8-ата; 8-о, 8-ото; 8-и, 6-ите,
9-и, 9-ият; 9-а, 9-ата; 9-о, 9-ото; 9-и, 6-ите,
10-и, 10-ият; 10-а, 10-ата; 10-о, 10-ото; 10-ти, 10-тите,
11-и, 11-ият; 11-а, 11-ата; 11-о, 11-ото; 11-ти, 11-тите,
12-и, 12-ият; 12-а, 12-ата; 12-о, 12-ото; 12-ти, 12-тите,
13-и, 13-ият; 13-а, 13-ата; 13-о, 13-ото; 13-ти, 13-тите,
...
20-и, 20-ият; 20-а, 20-ата; 20-о, 20-ото; 20-и, 20-ите,*

30-и, 30-ият; 30-а, 30-ата; 30-о, 30-ото; 30-и, 30-ите,
40-и, 40-ият; 40-а, 40-ата; 40-о, 40-ото; 40-и, 40-ите,
50-и, 50-ият; 50-а, 50-ата; 50-о, 50-ото; 50-и, 50-ите,
...
90-и, 90-ият; 90-а, 90-ата; 90-о, 90-ото; 90-и, 90-ите,
100-тен, 100-тният; 100-тна, 100-тната; 100-тно, 100-тното;
100-тни, 100-тните,
200-и, 200-ият; 200-а, 200-ата; 200-о, 200-ото; 200-и, 200-ите,
300-и, 300-ият; 300-а, 300-ата; 300-о, 300-ото; 300-и, 300-ите,
400-тен, 400-тият; 400-тна, 400-тната; 400-тно, 400-тното;
400-тни, 400-тните,
500-тен, 500-тният; 500-тна, 500-тната; 500-тно, 500-тното;
500-тни, 500-тните,
600-тен, 600-тният; 600-тна, 600-тната; 600-тно, 600-тното;
600-тни, 600-тните,
...
1000-ен, 1000-ният; 1000-на, 1000-ната; 1000-но, 1000-ното;
1000-ни, 1000-ните
2000-ен, 2000-ният; 2000-на, 2000-ната; 2000-но, 2000-ното;
2000-ни, 2000-ните

(Някои от тези числителни се употребяват рядко, но са представени тук за пълнота.)

– При бройните числителни от 200 до 900 включително, подобно на 100, добавената част от края на думата отразява извършената звукова промяна.

– *Милионен* и *милиарден* обикновено се изписват с думи и затова не са представени тук.

Този начин на представяне на числителните редни имена е най-разпространен, но при него се допускат много грешки и има колебания, които се дължат на неотчитане на звуковия състав при изговора на съответното число.

4. Когато се представят съставни числителни редни имена, последната цифра определя каква част от края на думата трябва да се добави. Напр.

24-ти, 24-тият,
31-ви, 31-вият,
168-и, 168-ият,
232-ри, 232-рият,
365-и, 365-ият.

Забележка: Когато числителните редни имена са включени в оформянето на дата и името на месеца е изписано с дума, не се пише точка и не се добавя част от дума. Това важи и за имената на празниците, както и за вторичните собствени имена (напр. на улици, площи и др.), оформяни по този начин. Напр.

19 февруари,
3 март,
24 май,
6 септември,
ул. „13 март“,
ул. „11 август“.

✉ Проф. д.ф.н. Владко Мурдаров
Секция за съвременен български език.
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България